

גילה צור

"תערוכות בתל-אביב" / הארץ / 6.11.64 / תע' יחיד / גלריה "כ"ץ" / תל-אביב

נהוג, לעיתים קרובות, לקשר תערוכת יחיד ראשונה של צייר עם התואר "צייר מתחיל" - מה גם אם הצייר צעיר בשנים; תואר כזה לא יהלום את גילה (צור). בתערוכתה יש הד למאבק אמנותי ארוך וקשה והישגים, שלא באו בדרך הקלה הווירטואוזית.

אם כי ציוריה של גילה אינם ציורים מופשטים במובן הרגיל - שכן אפשר להכיר בהם מושא, נוף, דמות וכדומה - הרי דרך העיצוב והגישה למבנה הציורי מופשטים בהחלט. אפשר לומר שהמושא הדמותי אינו תכלית הציור אלא מעין מוצר לוואי. עיקר התהליך הציורי נובע מיצירת מתחים ומבנים מקווים שונים, בחלקם עבים ובחלקם דקים, בחלקם בעלי תנועה ארוכה ובחלקם מתוחים וקצרי תנועה. הקו, ולא המושא הפיגורטיבי, נושא, איפוא, בעול התוכן.

יש סיכון רב בדרך ציור, שהיא מופשטת במהותה ויוצרת, יחד עם זאת, דימוי פיגורטיבי. יש לזכור שהקריטריון לפיו פועל האמן היוצר תבנית מופשטת, מקורו באמונה שיש תוכן רגשי ליחידות המרכיבות את הציור. המצייר ציור מופשט גורס שכל קו כיחידת יסוד ציורית שונה במובנו ובמשמעותו מקו אחר, ולכן הוא יכול לשמש כיחידת הצבעה אינפורמטיבית על תוכן מסוים. שונה המצב בציור פיגורטיבי. שם נקבע חלק ניכר מהתוכן על ידי היחס הרגשי למושא הציור. אפשרית כאן, לכן, התנגשות בין שני תכנים שונים, ולפעמים אפילו מנוגדים: התוכן העיצובי-הציורי "הטהור" לעומת התוכן הדמותי, הקשור באסוציאציות מדמויות מוזהות. כאשר אין זהות בין תכנים אלה - המופיעים תמיד בעת ובעונה אחת בכל ציור פיגורטיבי - ייקרא הציור "ספרותי" (אם יימצא בו דגש על התוכן הלוקח מ"המציאות החיצונית", היינו, כאשר הדימוי הפיגורטיבי יחייב סטיות בתבנית המופשטת - דבר שהוא כמעט בלתי נמנע).

אצל גילה המצב הוא בערך הפוך: המבנה המופשט יוצר סטיות, או ליתר דיוק, חריגה, מהדימוי הפיגורטיבי. נוצרים כתמים וקווים שיש להם משמעות אך ורק מבחינה של ציור מופשט והם חסרי משמעות לחלוטין בקריטריון של דימוי פיגורטיבי. לא בכל הרישומים מופיעה התנגשות כזאת; ברישומים כגון "נוף", "דמות", "עץ" ודומיהם אין התנגשות כזו. אך ברישומים אחרים כ"ינשוף", "דומם" ודומיהם, יש מההצטעצעות בקו - שייתכן מאוד שהיא נובעת דווקא מרגישותה של הרושמת ליחידת יסוד זו, על חשבון הדימוי הפיגורטיבי. חלק מהרישומים נעשו, בנוסף לשימוש בקו, גם על ידי מכחול ופה נוצר לעיתים חוסר אורגניות מסוים בין הקו והכתם של משיכת המכחול. לעיתים, אין קשר סביר בין שני אלמנטים אלה, והפעם זוהי סתירה לא בין שני קריטריונים שונים מהותית, אלא במבנה המופשט כשלעצמו. זוהי כבר בעיה טכנית יותר וגילה, המכירה בבעיה זו, בוודאי תמצא לה גם פתרון, כפי שעשתה זאת ברישום "דמות". ברישומים שנעשו בקו בלבד, אין בעיה זו קיימת וזו גם הסיבה שרישומים אלה, ככלל, שלמים יותר מאלה שבהם מופיעה גם

משיכת המכחול.

טבעי הדבר שבביקורת מתעכבים יותר על הפגמים הדרושים הסבר, ועלול להיווצר רושם שכל התערוכה מלאה בהם; רושם כזה יהיה מוטעה במקרה זה, תערוכתה של גילה היא תערוכה מעניינת והישגיה הם הישגים ציוריים אמיתיים.

יואב בראל, בין פיכחון לתמימות: על האמנות הפלסטית בשנות ה-60 בתל אביב, מוזיאון תל אביב לאמנות, 2004